

УДК 94:[378.4.096.091.8(477.83-25)ЛНУ]”1960”(093.3)

“МИ БУЛИ ДІТЬМИ ВІЙНИ”: СПОГАДИ ПРО ВИПУСКНИКІВ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ 1960 РОКУ

Оксана ФРАНКО

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра етнології
вул. Університетська 1, Львів, 79000, Україна

Спогади присвячено історичному факультету Львівського університету у другій половині 1950-х років. Охарактеризовано навчальний процес на факультеті, специфіку побуту та дозвілля студентів-істориків. Особливий наголос зроблено на постатях студентів історичного факультету 1960 р. випуску, зокрема, наведено відомості про подальші долі тих з них, які після закінчення університету досягли значних успіхів на науковій, педагогічній чи громадсько-політичній ниві.

Ключові слова: Львівський університет, історичний факультет, студенти, викладачі, “хрущовська відлига”.

Ми, випускники 1960 р., були дітьми війни. У післявоєнний 1945 р. більшість із нас пішли у перший клас. Школи були зруйновані, учителів не вистачало, книжок не було, писали на обгортковому папері. У пригоді стали грифельні маленькі дощечки, на яких писали крейдою й одразу ж витирали.

Ми всі знали “голод, холод, страх, ховалися по лісах”. Були страшні повоєнні роки. Панував голод у Молдові, який поширився й на суміжні території України. Багато молдаван шукали хліба в українських селах і містечках. Пам’ятаю, як уранці йшла до школи і на дорозі лежали мертві тіла молдаван, бо не було кому їх поховати. Майже кожну ніч вивозили невинних людей до Сибіру. Ми втікали влітку до лісу, а взимку – до людей, які проживали неподалік лісу, щоб заховатися там, коли почнуться облави. Серед ночі каральні органи оточували хати і давали людям 15 хвилин на збори, не жаліли ні немовлят, ні стареньких. Тільки з родини Франків з Калушчини до Сибіру, Караганди, АР Комі та на Далекий Схід виселили 28 осіб.

Після смерті Сталіна у 1953 р. почалася так звана “хрущовська відлига”, але відпускали з в’язниць і заслань не відразу. Пам’ятаю, коли я навчалась уже в 10 класі, декілька разів на уроках учителька або директор повідомляли: звільнили маму такого-то учня, приїхав батько такої-то учениці, і цих учнів відпускали додому. У таких умовах ми жили і навчались у школі.

У 1955 р. я стала студенткою історичного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. Нас було тоді близько семидесяти. Ще до початку навчального року частину студентів відправили до Щирця на роботу в

колгоспі, де ми копали картоплю та тягли льон. У колгоспі була справжня біда, нічим було нас прохарчувати, а ті продукти, які кожен узяв зі собою, закінчилися за один день. Та, незважаючи на проголодь, ми були щасливими від того, що уже стали студентами. Кращого життя до того часу ми й не знали, хіба що гірше добре відчули на собі. Отож, молодість, енергія і надія брали гору. Ми подружилися, уперше закохувались. Були останні серпневі сонячні дні... Було весело і безтурботно...

Напередодні початку навчального року студенти Львова зібрались у Зеленому театрі парку імені Б. Хмельницького, де нас вітали. Тоді я вперше виступала перед студентською громадою від першокурсників. Ми відчули себе часткою багатотисячного студентства міста. Ці почуття були такими безмежними, що, здавалося, не уміщались у грудях...

Серед старшокурсників виділялись Степан Макарчук, Анатолій Яртись, Степан Злупко та інші. Вони організовували вечори, зустрічі, керували групами під час роботи у колгоспах.

Університет тоді очолював видатний учений-геолог, член-кореспондент Академії наук Євген Лазаренко, який підняв статус вишу на міжнародний науковий рівень. А що то за людина була... Один факт: він ходив до нас у гуртожиток, відвідував студентські вечори, щоб ближче пізнати наші потреби. Його кабінет завжди був відкритим для студентів.

Перші дні у Львові ми з подругою Лідією Штуняк (Іваницькою) мешкали у родині Петра Івановича Франка в тісній квартирці на вулиці Снопківській. Сина Івана Франка – Петра у червні 1941 р. заарештували і знищили. Його доньку Віру заарештували німці й вона довгі роки перебувала у німецьких, а з 1945 р. – у радянських концтаборах. У родині уже не вірили, що вона повернеться. Був 1955 р. Її мама, Ольга Федорівна, постійно плакала і тривожилась в очікуванні доньки із заслання.

Коли мені надали гуртожиток, я дуже раділа. Хотілось жити разом зі своїми друзями. Гуртожиток містився в університетському корпусі на теперішній вулиці Дорошенка. Ми мешкали у кімнаті № 119 на третьому поверсі. У великій кімнаті проживала 21 дівчина (не тільки однокурсники-історики, були серед нас і філологи).

Провчившись два тижні, ми знову виїхали до колгоспу, тепер уже на Кіровоградщину. Там важко працювали аж до початку листопада на збиранні кукурудзи та на баштанах. Людей у селах майже не було. Ми жили у сільському клубі без необхідних вигод. Почалася справжня праця на безкраїх українських степах. Там кожен проявив себе або з доброго, або з поганого боку. Все було наяву... Дехто симулював, дехто хитрив, але більшість сумлінно працювала. Ми приїхали до Львова іншими людьми – зміцнілими, засмаглими, з першим життєвим досвідом... Пізнали один одного, міцно подружилися. Правда, спочатку створились окремі групи: львів'ян, селян і вихідців з містечок, але до п'ятого курсу відмінності між нами майже стерлись.

Книжок було дуже мало. У бібліотеці ми стояли в чергах, щоб дістати на годину-дві книжку й вивчити матеріал. Проте у всіх було бажання учитися. Декілька студентів “відсіялось” на першому курсі, а потім усі дійшли до п’ятого курсу і закінчили успішно університет. Старались добре вчитися, бо вижити без стипендії було неможливо. За мізерну стипендію 12–18 крб. ще дехто умудрявся купити додому радіоприймач, якусь одежину матері чи молодшим братам і сестрам. У колгоспах нічого не заробляли, на виробництвах – настільки мало, що не вистачало на життя, а часто їм роками не виплачували зарплатні. Однак, ми надавали перевагу духовному життю. Разом з філологами, з якими мешкали у гуртожитку, брали участь у засіданнях літературного гуртка “Франкова кузня”. Ми вважалися першими “шестидесятниками”. “Франкову кузню” очолював Дмитро Павличко. Її учасниками були Михайло Косів, Олег Васюков та інші. Збереглася наша фотографія біля пам’ятника Іванові Франку на Личаківському цвинтарі 1956 р. (тоді відзначали сто років від дня народження письменника). Це був перший своєрідний несанкціонований мітинг.

На першому курсі ми ще вивчали твори класиків марксизму-ленінізму, проте вже відчувався дух свободи, – ми навіть мали право читати “Історію України-Руси” Михайла Грушевського. Правда не всі томи, а лише перші п’ять, де розглядалась давня історія та економіка.

Найбільшою повагою і популярністю серед викладачів користувався професор Дмитро Похилевич, який очолював кафедру історії південних і західних слов’ян. Він був справжнім професором з енциклопедичними знаннями, умів чудово викласти матеріал і демократично ставився до студентів. Надзвичайно вимогливим запам’ятався доцент кафедри історії КПРС Андрій Вовчик, його побоювались. Студенти любили професора Ярослава Кіся за його інтелігентність, цікаві лекції, риторику. На партах можна було знайти напис “Кісь – любов моя”. Цікавими були лекції Івана Вейцківського, Романа Бродського. Часто відвідував університет професор Маркіян Смішко. Повернулися із заслання Ярослав Дашкевич та Лідія Коць, і хоча вони не викладали в університеті, про них ходили легенди, як про знаменитостей.

Десь на третьому курсі до нас направили багато китайців, які навчались окремою групою, але мали деякі спільні з нами заняття. Китайські студенти були дуже дисциплінованими, надзвичайно працьовитими і фанатичними прихильниками Мао Цзедуна. Ми також освоювали ази китайської мови, але тільки за бажанням. Це давалось надзвичайно важко. Серед студентів тоді був популярним такий анекдот: “Спитали професора, скільки йому потрібно часу, щоб вивчити китайську мову? Не менше одного року”, – відповів той. Звернулись до студента з цим самим питанням. Добрий конспект і одну ніч, – відповів він. Насамкінець спитали заочника про те саме. У якій аудиторії здавати?” – почули у відповідь. Він знав, що все одно неможливо вивчити складну мову за такий короткий термін.

Оксана Франко в українському національному костюмі (Львів, 1955)

Студенти першого курсу біля пам'ятника на могилі Івана Франка на Личаківському цвинтарі. Зліва направо. Перший ряд: Марія Солтис, Марія Мельничук, Оксана Ладика, Валентина Петровська, Оксана Франко, Іван Тимошенко; другий ряд: В'ячеслав Попик, Олег Кордуба, за ним Віталій Масловський, Петро Сардачук, Володимир Чабан, Іван Климчук, Зіновій Гнатик, Віталій Тарасенко (Львів, вересень 1955)

Студентський вечір у Будинку вчених. Зліва направо: Оксана Франко, Ірина Дуб, Петро Чмур, його дружина, Стелла Гненюк, Анісія Мусій, Олег Кордуба, Марія Солтис, присіла студентка іншого курсу (Львів, 1956)

Зліва направо. Надія Іленьків (Сардачук), Петро Сардачук, Ярослава Гіль, Оксана Франко, Михайло Швагуляк, Алла Варягіна, Ірина Дуб (Львів, 1957)

В університеті навчалися і в'єтнамці. Ми сприймали їх, як дітей четвертого-п'ятого класів. Вони були маленького зросту, худесенькі і дуже рухливі. Усі їх жаліли, бо вони перенесли довгу та криваву війну. Деякі викладачі, серед яких А. Вовчик, їздили на семестр чи два викладати до В'єтнаму.

Знаннями і наполегливістю у навчанні на першому курсі виділялись Ананій Ситник, Петро Сардачук, Михайло Швагуляк, Іван Тимошенко, Володимир Чабан, Світлана Соколова, Таміла Климко, Віктор Мухін. Завжди з книжкою ходив Роман Ковалюк. Організаторськими здібностями відзначались Іван Тимошенко, Стелла Гненюк, Оксана Ладика, Валя Вегера, Іра Путько. Іра до цього часу є організатором наших зустрічей, вона збирає усі відомості, не жаліючи часу і зусиль. Поетами і філософами ми вважали Віталія Гаврилюка, В'ячеслава Попика, Віталія Масловського, естетом і художницею – Анісію Мусій. Чудовий голос мала Мірра Фалькович. Вона навіть виступала солісткою на престижних концертах. Модні, сучасні віяння приносили нам Таміла Климко, Неля Васильєва, Майя Хітрова.

Усі любили Аллу Леоненко. Вона була дуже гарною і доброю. Запам'яталась красунею з тугою, довгою косою, великими чорними очима і завжди усміхненою. Нам довелось навіть разом мешкати на одній квартирі. Вона ніколи не сперечалась, досить було їй усміхнутись, і все ставало на свої місця.

Надзвичайно скромними і працьовитими студентами були Ярослава Гіль, Йосип Гладун, Катерина Олексин, Лариса Гресько, Ольга Ткаченко, Варвара Зелена, Юлія Головач. Остання ні з ким не любила спілкуватись, але дуже добре вчилась. Мовчазною і закритою була Алла Райхінштейн. З Катериною Олексин ми разом мешкали на квартирі. Такої щирої, доброї і працьовитої людини я не зустрічала більше ніколи у житті.

Особливою і загадковою запам'яталась Зіна Чекірда, впевненою і покладистою – Іра Дуб, доброю і ніжною – Стелла Дупак, скромним – Семен Олексів, непосидючим – Зеновій Гнатик, непослідовним – Петро Чмур. Останній часто пародіював викладачів перед лекцією, до того ж так, що усі сміялись та не помічали педагога, який у ту мить заходив. Одного разу доцент Микола Ратич сам здивувався такому вмінню і похвалив Петра за його талант.

Усі любили і поважали Івана Федака. Він був на пару років старший за нас – гарний, тактовний. Дівчата симпатизували йому, зокрема і я, але він не помічав цього. Нерозлучними подругами були Параска Пельо і Марія Мельничук. Одного разу знесилені після екзаменів вони одночасно втратили свідомість. Ми жартували, що вони “нерозливовода”, навіть у таких надзвичайних випадках.

Першою з нас вийшла заміж Ніла Калініченко, потім побралась наша пара однокурсників Петро Сардачук та Надя Іленьків. У студентські роки оженився Іван Тимошенко зі старшокурсницею Зоєю, вийшли заміж Таміла Климко, Тамара Левашова, Неля Казанаківа, Алла Варягіна, Марія Солтис. На прощальнім університетським вечорі побралась ще одна наша пара – Валя Вегера та Олег Кордуба, які симпатизували одне одному з першого курсу.

Відразу після закінчення університету я отримала спрямування до Музею Івана Франка, але місця там не було і я, пропрацювавши два місяці у Львівському обласному архіві, вийшла заміж за випускника нашого Політехнічного інституту Дмитра Данилюка та виїхала до Ленінграда, куди його раніше спрямували на роботу.

В університеті завжди був чудовий хор і танцювальний колектив. Я брала участь у танцювальному гуртку, заняття якого на дуже високому рівні проводив балетмейстер з Оперного театру. Він ставив високі вимоги до учасників гуртка. Пам'ятаю одне зі занять у Будинку вчених, на якому були старшокурсники (до них першокурсники ставились з особливою повагою і навіть з “пітетом”), у тому числі – Валентин Мороз. Ми навіть танцювали з ним в одній парі.

Багато студентів, серед яких і я, були “театралами”: ми брали білети на дешеву гальорку, а потім, коли розпочиналася вистава, займали вільні місця у залі. Ми освоїли увесь репертуар Оперного театру та Драматичного імені Марії Заньковецької. Ми ходили також на гурток пізнання класичної музики при філармонії: прослуховували твори класиків у супроводі пояснень музикознавців.

На факультеті діяли гуртки польської і болгарської мов. Особливого значення надавалось польській мові, бо її знання були необхідні для опрацювання літератури та роботи в архівах.

Майже всі студенти захоплювались спортом. Серед інших виділялись Теодозій Сисін, який фактично любив усі види спорту, Василь Віхоть – боротьбу. Олег Кордуба, Петро Чмур, Олексій Мельничук, як і більшість хлопців, полюбили футбол і волейбол. Ірина Путько, Надія Іленьків, Анісія Мусій, Галина Хоменко, я та інші дівчата були розрядниками зі спортивної гімнастики. Ми виступали на спортивних змаганнях і місцевих олімпіадах.

Пам'ятаю, одного разу на Перше травня нас декілька годин протримали на стадіоні у легкому спортивному одязі. Тоді всі позастуджувались, у декого було запалення легенів, дехто відбувся легким недомаганням.

Теодозій Сисін не покинув спорт і навіть став директором спортивного ліцею у Львові. Спорт був сенсом його життя. Василя Віхотя ще у студентські роки запросили до Оперного театру, де він виступав на сцені. Він був силачем, юнаком гарної спортивної статури. Хлопці посміювались, що десь на сцені він не втримав балерину... Чи це було насправді, чи вигадали – не знаю... Ці виступи для нього були лише підробітком. Улітку дехто влаштовувався працювати в дитячі табори відпочинку. Ми з Марією Солтис, з якою я дружила у студентські роки, два місяці також працювали вихователями у таборах.

Щороку, як правило у вересні, ми їздили до колгоспів на Кіровоградщину. Навчені гірким досвідом, тепер уже намагалися зупинитись по декілька студентів у хатах селян. Там було тепліше, можна було щось випрати, помитись. Коли ми прокидались уранці, господиня, сидячи при каганці, вишивала. Люди спали всього 5–6 годин. На світанку вже всі працювали на полі.

Пам'ятаю, у хатах було багато ікон і всі вони прикрашались вишитими рушниками. Здебільшого вишивали хрестиком, застосовуючи рослинний орнамент (квіти, калину, вазони). Улюбленими візерунками були також птахи: півники, зозульки, лелеки. Коли доходило до їх вишивання, господиня приспівувала, приговорювала до них, як до живих.

Одного разу ми були присутніми на сільському весіллі, яке проводилось з усіма українськими традиціями і тривало тиждень. Студенти були дуже бажаними гостями (“весільними генералами”). Пам'ятаю, на другий день весілля зв'язали матір і водили селом за те, що її донька “не донесла вінка” до шлюбу. Всі дієства відбувались делікатно, дотепно, без злості: просто кепкували, сміялись.

Улітку 1959 р. ми проходили практику в Ленінграді. Було чудово... Білі ночі... Зранку до пізнього вечора ми ходили на екскурсії містом, відвідували Ермітаж, музеї, бібліотеки, театри.

У Науковій бібліотеці імені М. Салтикова-Щедріна сталася така пригода. Ми зайшли до читальної зали, кожен мав уже тему дипломної роботи і хотів виявити літературу в бібліотеці зі своєї тематики. Познайомивши нас з фондами, працівник сказав: “Якщо будете добре вчитися, напишете дипломну, а потім дисертацію і станете такими, як цей професор”. При тому вказав на антресолі, де з картотекою працював старезний, згорблений удвоє чоловік. Нам здалося, що він столітній. Покотився несамопитий регіт... Така перспектива нам, молодим, була дивною. Уже проживаючи у 1960–1968 рр. у Ленінграді, я неодноразово працювала в цій бібліотеці й завжди посміхалась, згадуючи ті слова.

У період проходження практики ми зупинились на історичному факультеті Ленінградського університету – безпосередньо в аудиторіях. Так судилося, що у Ленінграді я згодом мешкала у будинку на набережній Макарова, поруч з цим корпусом, і постійно поверталася думками у той час.

Успішно закінчивши університет, ми влаштували випускний вечір. Усі виглядали святково: дівчата одягли вечірні наряди, хлопці – нові костюми. Співали, танцювали. Але було дуже, дуже сумно... Ми прощались, а з деякими друзями – назавжди.

Не знаємо долі Оксани Ладики, Олі Ткаченко, Павла Чмура, Лариси Гресько, Галини Хоменко...

Який життєвий шлях усіх інших наших випускників? До цього часу ми влаштовуємо наші зустрічі. Кожних п'ять років, а то й частіше, у Львові зустрічається ядро курсу. Нещодавно (у 2010 р.) відзначили 50-річчя випуску. Велику допомогу надає ректор Європейського університету, професор Іван Тимошенко, організаторами зустрічей є Іра Путько, Ніла Калініченко (Павлюченко). Я і мій син Андрій зняли уже декілька відеофільмів про ці події, а І. Тимошенко видав два збірники під назвою “На крутосхилах історії” (2000. Т. 1; 2005. Т. 2), у яких колишні випускники публікують свою праці, спогади,

вірші, а також короткі відомості про життя і діяльність після закінчення університету. Редактором цих збірників є наш випускник – кандидат філософських наук Віталій Гаврилюк.

Самостійне життя кожен будував по-своєму. Більшість випускників пішли працювати у школи та інші навчальні заклади, присвятивши своє життя педагогічній діяльності (Ірина Дуб, Сталіна Дупак, Іван Федак, Ярослава Гіль, Йосип Гладун, Віктор Мухін, Катерина Олексин, Семен Олексів, Прасковія Пельо, Валентина Петровська, Лариса Гресько, Людмила Гончарова, Галина Хоменко, Іван Климчук, Олександр Кордуба, Алла Леоненко, Олексій Мельничук, Теодозій Сисін, Марія Солтис, Ананій Ситник, Володимир Чабан, Алла Варягіна, Неля Васильєва, Валентина Вегера, Варвара Зелена, Мірра Фалькович, Зеновій Гнатик).

Найбільших успіхів досягли декілька наших випускників, у першу чергу, це Петро Данилович Сардачук, який у 1986–1991 рр. обіймав високу державну посаду генерального консула у Кракові (Польща), в 1993–1994 рр. він був Надзвичайним і Повноваженим Послом України у Словацькій республіці, в 1994–1998 рр. – у Республіці Польща, а в 2001–2003 рр. – у Фінляндії та Ісландії. П. Сардачук працював також заступником Міністра закордонних справ України (1999–2001). Останнім часом він очолює кафедру міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Часто зі своєю дружиною – нашою випускницею Надією, вони приїжджають на зустрічі і є одними із їх організаторів.

Надія Сардачук (Іленьків) 15 років працювала педагогом у школах Львова, Львівщини та Києва, а також інструктором відділу іноземного туризму в Івано-Франківську (1976–1987). А головне, що була і є вірною дружиною, другом і підтримкою Петра Даниловича. У його високому кар'єрному злеті якоюсь мірою – і її заслуга. Завжди дисциплінована, відповідальна – такою знаю колишню нашу однокурсницю Надію. Зі Сардачуками ми зустрічались у Києві, Москві, Івано-Франківську та, звичайно, у Львові. Вони ніколи не цурались своїх однокурсників, незважаючи на високе становище у суспільстві.

Великі організаторські здібності проявив професор Іван Іванович Тимошенко, який 1991 р. створив Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу у Києві, на базі якого організував Європейський університет. Там впроваджуються європейські програми і стандарти, які заклали підвалини Болонського процесу, спрямованого на створення єдиного всеєвропейського простору. Іван Іванович є головою Асоціації навчальних закладів України приватної форми власності. Він є організатором наших зустрічей і фінансує їх, допомагає у виданні книг наших випускників.

Великих успіхів у науці досягла професор Таміла Климко (Потьомкіна). Доля їй судила зайнятися археологією на Приураллі, у Сибіру та Середній Азії, а з 1972 р. вона переїхала до Москви, де продовжила археологічні дослідження, захистила кандидатську дисертацію. Виїжджала на розкопки в Угорщину та

Зліва направо: Мірра Фалькович, Алла Варягіна, Валентина Петровська, Галина Хоменко, Анісія Мусій, Марія Солтис, Оксана Франко, Ірина Путько, Катерина Олексин, Ярослава Гіль, Надія Іленьків (Львів, 1957)

Зліва направо. Перший ряд: Оксана Франко, Стелла Гненюк; другий ряд: Лариса Гресько, Ярослава Гіль, Катерина Олексин, Ірина Дуб, Марія Солтис, Анісія Мусій, Алла Варягіна, невідома, Галина Хоменко, Ірина Путько; третій ряд: Володимир Чабан, Віталій Масловський, Василь Віхоть, Роман Ковалюк, Олексій Мельничук (Львів, 1957)

Будівництво стадіону на спорткомплексі Львівського університету. Зліва направо.

Сидять: Ананій Ситник, Володимир Чабан, Іван Федак, Неля Казанакова, Зіновій Гнатик, Неля Васильєва, Петро Чмур; стоять: Ірина Путько, Оксана Франко, Майя Хітрова, Надія Сардачук, за нею Галина Хоменко, Зінаїда Чекирда, Алла Мошина, Валентина Вегера, Долорес (Ірина) Земляна, Алла Леоненко (Львів, 1958).

Музейна практика студентів Львівського університету у Ленінграді. Зліва направо.

Сидять: Валентина Вегера, Ірина Путько, Валентина Петровська, Оксана Ладика, Ярослава Гіль, Ірина Дуб, Мірра Фалькович; стоять: Марія Солтис, Лариса Гресько, Катерина Олексин, Оксана Франко, Ольга Ткаченко, Стелла Гненюк, Параскевія Пельо, Алла Райхінштейн, Надія Сардачук, Анісія Мусій (Петергоф, червень 1959).

інші країни. Вона – автор понад 120-ти наукових праць. У 1987–1990 рр. була заступником директора з наукової роботи Інституту археології АН СРСР, а упродовж 1990–1994 рр. – завідувачем його видавничого відділу. На той час директором Інституту археології був знаменитий академік Борис Рибаків.

Незважаючи на відстань, Т. Климко періодично приїжджає до Львова на наші зустрічі. Вона дуже тужить за Україною, за знаменитою Диканькою на Полтавщині, де народилась. Розповідала, що там накупила старовинних вишиваних сорочок і дивує Москву, одягаючи їх. Допомагає нам у встановленні наукових зв'язків, у 2010 р. передала до бібліотек Москви книги наших випускників.

Швагуляк Михайло Миколайович (1936–2013) відразу проявив потяг до наукових досліджень. Вчасно захистив кандидатську, потім докторську дисертації, став завідувачем сектору Інституту суспільних наук у Львові, а з 1996 р. – завідувачем кафедри нової та новітньої історії Львівського університету. На жаль, нашого старости групи, дорогого товариша минулого року не стало...

Професором, автором багатьох наукових праць, зокрема, книг “Український студентський рух”, “Волинський записник Дмитра Вітовського” був наш однокурсник Роман Теодорович Ковалюк (1938–2011).

Ананія Мефодійовича Ситника (1938–2012) ще у студентські роки вважали науковцем за його великі знання, але він присвятив своє життя педагогічній діяльності. Написав декілька підручників, філософських та історичних нарисів, серед яких “Праматір України (3 історії Галицько-Волинських земель з найдавніших часів до XIV ст.)”. У 2010 р. на прощання подарував усім збірку своїх поезій.

Кандидат філософських наук Віталій Антонович Гаврилюк у 1965–1994 рр. працював доцентом та завідувачем кафедри філософії Краматорського індустріального інституту. З 1994 р. він – старший науковий співробітник Європейського університету у Києві та головний редактор його видавництва. Філософом і поетом ми бачили його ще на студентській лаві і він виправдав наші сподівання. Щира і добра людина, талановитий у всьому, за що б не брався, завжди енергійний – таким є наш Віталій.

“Відмінником народної освіти”, “учителем-методистом” та багаторічним директором школи у рідному селі І. Франка – Нагуєвичах є Володимир Андрійович Чабан. Він веде активну громадську діяльність, очолює науково-пошукову роботу з увіковічення пам'яті односельчан. Зібрані ним відомості увійшли до Книги Пам'яті України.

Неоніла Іванівна Калініченко (Павлюченко) працювала спочатку учителем у львівській школі, викладачем у технікумах радіотехніки та легкої промисловості, згодом займала там посади заступника директора з навчальної роботи, а у 2000–2013 рр. працювала завідувачем навчальної частини у Львівській філії Європейського університету. Серед викладачів та студентів користується повагою та авторитетом, має багато публікацій та нагороди.

Плідно працює на педагогічній ниві у Львові Валентина Матвіївна Петровська (Лотоцька). Вона є співорганізатором наших зустрічей. Завжди життєрадісна та мила, вона для усіх є зразком рівноваги, жіночності та довголітньої працездатності.

Світлана Василівна Соколова захистила кандидатську дисертацію та опублікувала монографію “Філософсько-психологічні аспекти творчості викладача вузу”. Працює у Львівському лісотехнічному університеті. Зрідка приходиться на наші зустрічі.

Алла (Альбіна) Мошина перекваліфікувалась і працювала все життя у Вільнюсі економістом. Мені також довелося там мешкати у 1963–1964 рр. Цікаво, що у перший день мого приїзду до Вільнюса я випадково зустріла Аллу в центрі міста і ми спілкувались з нею упродовж мого перебування у Литві. До того ж, ми жили у Вільнюсі на одній вулиці.

Понад двадцять років кандидат історичних наук Анісія Макарівна Мусій (Козій) працювала на посаді доцента історичного факультету Львівського університету. Улюбленими темами її досліджень були рідна Холмщина та середньовічні фільварки. Ще навчаючись в університеті, Анісія закінчила курс живопису і згодом неодноразово проявляла свій талант. Окрім цього, вона була солісткою академічної капели “Чорногора”, пробувала себе в поезії.

З повною віддачею усе життя працювали вчителями Марія Лук’янівна Солтис (Бугаєць) та Катерина Михайлівна Олексин (Довга). Це мої близькі подруги, з якими я постійно підтримую дружні стосунки.

**“WE ARE CHILDREN OF WAR”:
RECOLLECTIONS ABOUT GRADUATES OF THE FACULTY OF
HISTORY OF THE YEAR 1960**

Oksana FRANKO

The Ivan Franko National University of Lviv,
the Chair of Ethnology
1 Universitetska str., 79000, Lviv, Ukraine

The recollections are devoted to Faculty of History of Lviv University during the second half of 1950th. The author characterizes academic process, specific of everyday life and leisure of students-historians. Special emphasis is placed on the figures of students, which graduated from the Faculty of History in 1960. The author gives further information about the fate of those, who after graduation have achieved considerable success in scientific, educational or socio-political field.

Key words: Lviv University, Faculty of History, students, teachers, “Khrushchev Thaw”.

**“МЫ БЫЛИ ДЕТЬМИ ВОЙНЫ”:
ВОСПОМИНАНИЯ О ВЫПУСКНИКАХ ИСТОРИЧЕСКОГО
ФАКУЛЬТЕТА 1960 ГОДА**

Оксана ФРАНКО

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра этнологии

ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина

Воспоминание посвящено историческому факультету Львовского университета во второй половине 1950-х годов. Охарактеризованы учебный процесс на факультете, специфика быта и досуга студентов-историков. Особый акцент сделан на особах студентов исторического факультета 1960 г. выпуска, в частности, приведены сведения о дальнейших судьбах тех из них, которые после окончания университета достигли значительных успехов на научном, педагогическом или общественно-политическом поприще.

Ключевые слова: Львовский университет, исторический факультет, студенты, преподаватели, “хрущевская оттепель”.

Стаття надійшла до редколегії 10.04.2014

Прийнята до друку 20.05.2014